

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Yeri'at Shelomoh ...

Pappenheimer, Salomon Seligmann

המלש, מיהנפפ

Dyhernfurth, [5]571 [1810/11]

די העירי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8834

זית ב"ט עומד א"ח כסומות הנמים זולו ועולה לו
סך הכל כך וכך . ומה שאמר ויפקדו בטלחים (ש"א
ט"ד) אין הענין שהפר אותם א' לא' ע"י טלחים שהיו
עומדין כולם בשורה ועלה ביד כל אחד ואחד ויהי סופר
אח הטלחים . או שהעבירם לפניו אחד אחד ויהי מפריש
טלה לכל עובר . שזהו ה' מלאכה רבה וללא תועלת
שאל הקסיד שלא למונות את ישראל א' לא' כמו לאן ובקר
לא הועיל כלום במסירת הטלחים אחר שהי' כל איש ישראל
צריך לעמוד כאן להמונות אבל הענין שהנגד כל סכום
הנפשות שבאו' בית או משפחה הפריש כנגדו סך טלחים
שאל היו בבית ה' נפשות בד"מ הפריש ה' טלחים וכן
כולם . והי' א"כ מונה ומספר הטלחים שהפריש יחד
ועלה לו סך הכל של כל הנפשות ואף גם זאת לא הי' צריך
לעשות שאל הי' יודע מספר כל האנשים ה' לו בתחלה לא
הי' צריך א"כ רק למונות הנשאים . והי' מיד יודע
כמה יאלו מהם בהפרשה . וכן מה שאמר מספר מפקד
העם (ש"ב כ"ד ט') דהיינו סך הכולל של מפקד העם
שהי' מונה בדרך פקידה דהיינו ע"י צורך סכומות הנפשות
שבבתיים ובמשטחות (סומע סומארוס) וכן אלה פקודי
המשכן אשר פקד על פי משה (שמות ל"ב א') דהיינו
צורך הסכומות המסולפות אשר לזהב ולכסף לכסף
לנחשת לנחשת . שלא התנדבו בשוה זה כך זה כך .
שאל ע"י שבכסף הי' יד כולם בשוה מהצית השקל לכל אחד
זה חוץ ממה שנדבו עוד יותר בנדבה המשכן שעשאו
ותנו כלי שרת ושלא הזכיר כאן כמות כ' רש"י פרשת
הרומה :

אמנם שם מבסת . אינו לשון ספירה כ"א לשון
ערך . דהיינו עשים ערך
מזומנים בין דברים מחולפים באיכות או במתן . כגון
במכסת נפשות (שמות י"ב ד') ר"ל שיעריך את השוה
לפי מספר האוכלים שבביתו וזית שגנו שיהי' כמות בשר
השה נערך לכמות אכילת האוכלים שבשני הבתים לפי מה
שיכול כל אחד לאכול אס רב ואם מעט שזהו שאמר איש
לפי אכלו הקבו על השוה זענין במכסת היינו בערך
(אין פר העלמנים) וכן מכסת הערך (ויקרא כ"ז ב') .
וכן ענין טס ברכה . זהרמת מכם ומכסת לה' (במדבר
ל"א) דהיינו ערך סך הנתינה לערך הסך שנתתן ממנו
כגון אחד נפש מחמת המוות . ויבוא בזה . וגזרת
מכם מן כסה לשון כסוי שמכסה על לורך המקבל המכס
(דעקונג) שמערך הנתינה לפי הצורך והדי היא מכסה
ונגינה עליו . ובענין ולמכסה עמיק (ישעי' כ"ג י"ט) .

יריעה יד

משנה . כפל . פי שנים . פעמים . ההוראה
הכוללת
זהם הכפלת שני דברים השווים זה לזה . ע"י סימון
ומוספת שהי' מסוק ב"א מהם (צווייא פאלטיג) . וההנדל
ביניהם . כי שם משנה הנחתו על התחבר ב' דברים
השוים זה לזה שהיו קודם התחברותם שני עצמים
מחולקים ב"א עצם ב"ע ואחר שנתחברו נעשו עצם א'
וגרמים כעצם אחד יקרא זה החבור להעשות ב' דברים
שוים עצם א' בשם משנה והוא כשם מופשט מן שנים
דהיינו שני דברים הבאים כאחד (צווייא סאך) כמו
ומשנה כסף לקחו בידם (בראשית מ"ג י"ד) שנתחבר
סך כסף לסך כסף הרומה לו ונעשה משניהם סך אחד .
וכן לחם משנה . וזי' משנה . משנה שטר שכיר (דבר
פ"ו י"ח) דהיינו שטר שבדקה ושטר עבודה . וישב"כ
משנה שם התאר מלשון שני ושינוי כמו במרבית המשנה
משנה התורה . משנה למלך דהיינו שניו . אלא ששם
שני כגון יום שני . יאמר על דבר שני הצלתי מחובר עם
הראשון (צווייאטע) ושם משנה יאמר על דבר שני
המוזג ומקושר עם הראשון . והוא ג"כ ההפרש בין
משנה לשני ושנים כגון שני בנים . ואילוס שנים . שהי'
נפול בהם ג"כ לומר משנה בנים . ואילוס משנה כמו
משנה כסף וכסף משנה . אלא שענין משנה התחבר ב'
דברים השווים זה לזה ממש בכל הענינים עד שגראים
כגוף אחד . ובענין שני הדבר להיפך שלא נתחברו
השני דברים זה לזה ואינו דומין זה לזה בכל הענינים
שליפך נקראו שנים שהם שני גופים מחולקים בעניניהם
(עיינ בהקדמת הספר) אלא מפאת שהם מין א' מיוחדים
ביחוס השניות . ואין הפרש בין שני לשנים במוכן
רק בסמיכות יאמר שני . שני הכרובים שני האילים .
ובמזכרם יאמר שנים שנים כרובים זהב . ואילוס
שנים (צו"א) :

יריעות שלמה

חלק ג יריעה יד טו

ושם כפול - הוראתו על הסך מה שורה עליו
 שם משנה - שמענה מורה על שני
 גופין מחולקין ש"י איז חבור שנייהם נראים כגוף
 אחד - וכפול מורה על דבר אחד הכלתי מחולק וע"י
 התחברות קצתו בקצתו נראה כשני גופים (דאפלט)
 כמו מערת המכפלה - שהיתה מערה אחת ונראית
 בשתיים ע"י שהיתה מערה בתוך מערה - וכן רבוע הי'
 כפול וזרת רחבו כפול (שמות ל"ט ט') - וכפלה את
 היריעה הששית (שם כ"ו ט') שהיתה יריעה אחת וע"י
 ההכפל נראית כשתיים שקצתה שוכב וקצתה ניצב -
 ובסמיכות ובכפל רסנו מיבוא (איוב מ"א ח') שם
 המושט ע"מ כד עון - ושם בפלים כמו בפלים
 לחושיה (שם י"א ו') - בפלים בכל מטאחיה (ישעי'
 מ"ס ב') מוצט אחד עם כפל - אלא שבסמיכות יאמר
 כפל - ובפרד יאמר בפלים כשם שני ושנים שמוכנס
 אחד כנזכר למעלה - ואפשר שבפלים שם הוא שלב'
 בפלים (צוויח דאפלט) דהיינו ב' פעמים כפול שהן
 ארבע :

ושם פעמים - כמו ויעקבי זה פעמים (בראשית
 כ"ו ל"ו) כי עתה שבנו זה פעמים
 (שם מ"ג ט') ויד את הקלע במטהו פעמים (במדבר
 כ"א) מורה על צ' דברים שווים הנאים זה אחר זה
 בסדר הזמני - כי נקודת הזמן שיוזמן בו איז מעשה
 נקרא פעם (מאהל) כמו בפעם בפעם - פעם בחוץ
 פעם ברחובות (משלי ז' י"ב) ובהגבל הנקודה הזמנית
 לומר שהיא נוכחית ירף בו ה"א הידיעה ויאמר הפעם
 (דיסמאהל) כמו ואדברה אך הפעם - הפעם יוצלני
 אישי - או זאת הפעם כמו זאת הפעם ענש מענמי -
 או עתה הפעם כמו עתה הפעם ילוי אישי (בראשית
 כ"ט ל"ד) שאלת עתה נקודת הזמן הנוכחי המושטמן
 המעשה ומלת הפעם מורה על המעשה בצרוף הזמן
 הנוכחי - וכל שלא נודמן המעשה רק פ"א יאמר פעם
 אחד או פעם אחת - וכשנודמן הרבה פעמים בלי הגבל
 כמה - יאמר פעמים רבות יצילם (חלים ק"ו מ"ג)
 ובהגבל כמה פעמים הזדמן הדבר ירף לו שם המספר
 שלש פעמים בשנה - שבע פעמים - זה עבר פעמים -
 אמנם על הזדמן הדבר ב' פעמים פעם אחר פעם לא
 פחות ולא יותר יקרא פעמים כשאר שמות הווג
 (דואלעם) בשם שגחים - שבועים - יומים -
 עינים ידים - וכו' :

אשם פי שנים - הנחתו על כמות איז סך שיש בו

יריעה טו

חלק - פלב - חצה - ההוראה המשמעת שלשתן -
 כוח החלק הדבר לחלקים
 (ט"ו לוג) - וההוראה הפרטית של כ"א מהם הוא אופן
 הפרטי מאופני החלוקה - שאפשר שיחלק הדבר לשני
 חלקים או לחלקים הרבה - לחלקים שווים או לבדלי שווים -
 ויורה מלת חלק על כלל אופני החלוקה בדרך כלל בין
 על החלוקה לשני חלקים בלבד כמו וחלק האנשים אשר
 הלכו אחי (בראשית י"ד כ"ד) שיחלק הרכוש לשני חלקים
 לאנשים שהלכו אחי ולמך סדם - וכן החלקים ביעקב
 (שם מ"ט ז') דהיינו שמעון ולוי לשני חלקים שכל אחד
 יהי מסור ומסרד - ועל החלוקה לחלקים רבים אמר
 לאלה החלק הארץ (במדבר כ"ו ג') דהיינו לחלקים
 רבים כפי רבוי המשפחות והתחלקו אותה לשבעה חלקים
 (יהושע י"ח ה') - ועל החלוקה לשני חלקים בלתי
 שווים אמר חלקים נתתי אחת מאישי (ויקרא ל"ו) והוא
 לחלקים בלתי שווים שלפעמים חלק המוצב שהוא קומץ
 ממועט מחלק הכהנים שהוא השירים ולפעמים חלק
 הכהן ממועט מחלק המוצב כשלא נשאר אחר הקמוצה
 שעור קומץ - וכן וחלקם דוד לעזר ואיחמר (דה"א כ"ד)
 דהיינו